

ЗУЛЬФИЯ

Бүтүн ырыларым сизге

З У Л Ы Ф И Я

**Бутюн йырларым
сизге**

ш и р л е р

**ГЪАФУР ГЪУЛАМ АДЫНА
ЎДЕВНЯТ ВЕ САНЪАТ НЕШПРИЯТЫ
ТАШКЕНТ — 1972**

Бу китапкѳа аджайип оѳбек шаиреси — Джавахарлал Неру, «Нилуфер» ве Хамза муѳфатларынынъ лауреаты — Зульфиянинъ шириий яратыджылыгындан айры нумюселер кирсетильди. Озюнинъ инсаний, эдебий хусуснетлери ве парлакъ ичтиманий фаалиетинек бутюн Советлер бирлиги халкълари ве прогрессив инсанет огюнде буюк итибар кѳазангъан бу хассас шаиренинъ шиирлери бир чокъ совет халкъларынынъ тиллерине терджиме олунгъаны киби, араб, урду, бенгаль, пушту, кѳытай, инглиз, француз, немсе ве дигер тиллерге де терджиме олунуп, оѳбек совет эдебиятынынъ шуретине шурет кѳошып кельмектедир.

**Бүтүн
йырларым
сизге**

төртүнчү кези тиреги менен

ӘШРЕФ ШЕМЫ-ЗАДЕ

Анам севги толу къальб эври иле
 — Юкълә! — деп, сәндирип кетти чыракъы.
 Ве лякин козьлерим огюнде бирден
 Ачты сыңгыры ёкъ якъын-иракълны.

Чыракъсыз эвде де ярыкъ къальб иле
 Кезип чыкъмакъ мумкюн джнанны бутюн.
 Такъдиринъде зулмет къалмагъан экен,
 Геджеде бир нурлы шиир язмакъ мумкюн.

Эсли гонълю тынчып юкъласын, барсын,
 Чыракълны якъмадым кълайта мея турып.
 Озю илк таныткъан о инсан киби,
 Къальбимде нур яна ич сәнмез олып.

Озю огреткендай: «Тарихда, ильде
 Ондай кълайгъырыджы инсан олмагъан.
 Ленини корьмеген халкълар бинъ тильде
 Дайиге багъышлап йырлар йырлагъан.

Узакъларда, атта сюрюн, къувгъында,
 Тюрмелерде махрум олып зиядаң,

Бизим козюмизге бермек ичюн нур,
Курештен, оїлардан тынмагъан бир ан».

Мына, нидже ёллар ве йыллар отип,
Шу зия меним де козюмде къалды.
Омрюмден де арткъач айдынлыкъны къальб,
Билем мен, факъат шу, шу нурдан алды.

Аятым, ишлерим, нджадымыз о,
Бабадай илери етип бармакъта.
Шимди сиз окъугъан ширинъизиниъ
Эр бейтинде шу нур парлап турмакъта.

КОЙГЕ, ДОСТУМ!

Эвляд севгиспнен кунъ корер ана,
Эвлядлар козюпен бакъар козьлери.
Юрегинден къопып тюшкени ичюн,
Догъру къальбке келип кирер сёзлери.

Тыпкъы аналардай — улу партия,
Бизим юреклерин билиджи ребер.
Аят гузеллигини яратынъыз,— деп,
Айдын сеадетке эте сефербер.

Партия чагъырувы миллион къальблерге
Ана сёзю киби якъын ве таныш.
Бу — эвляд къальбинде етишеяткъан
Ве аналар сезген арзу, ынтылып.

Шунынъчюн мердлери дженклерде
еңген
Кунеш улькесини сарды бу сеслер.
Инсангъа багърыны керген о ерлер,
Севги къанатында кельменъин беклер.

Сен техник, агроном, мутехассысынъ,
Лемле сен фен иле халкъ теджрибесин.
Сагъа сюенмекте колхозчы койлю,
Сызгъанда рекордлы боллукъ джедвелин.

Иште, планлардан бакъмакъта бааръ,
Къальблерни чёллерге чагъыргъан
фасыл.

Бол, зейгин омюрнинъ эльчиси олып,
Сахраны таымай бакъ келе насыл.

Коксюнъни толдургъан илим джевхери,
Топракъкъа арарет бермеге мухтадж,
Эшкъы кунештен де сыджакъ кишилер,
Сени кутъмекте джайып кенъ къулач.

Янъы машиналар келе сыранен
Достлукъ къурып чыкъкъан челик излерден,
Энъ уста ишчилер ясагъан эписин,
Билип ишлетишни куте бизлерден.

Мына ер, мына сув, мына техника,
Бойле кучъни заман коръмеген даа.
Бугунъ хытап эте ана партия
Усталыгъынъ иле ишлет деп, санъа.

Бутюн кучъ сефербер бол берекетке,
Партия истеги, халкъ истеги шу!
Сеннен чайырларгъа мен де сефербер,
Бу къалем сёзю дегиль, къальбим сёзю бу!

ШУ КУНЕШ ПАРЧАСЫ ЭДИ

Къыз паранджасын котерип атты,
Куйди чачван отта сач киби. 8
Меджлистеки халкъларгъа бакъты,
Булутлардан чыкъкъан ай киби.

Айдай ярыкъ ёл алды эвге,
Кулюмсерей нурлы козьлери.
Гонъюльни салып янъы эзгиге,
Эп янъгъырай натыкъ сёзлери.

Къальбиндеки янъы арарет
Аят олып чеке илери.
Таныш тар сокъакъкъа ахыры
Атылды севинчен йылдырым киби.

Бу атеш парчасын баба таныды,
Чересини къаплады булут.
Къапы шарт къапалды
онынъ артындан
Бабанынъ нефеси тутулды, сукют.

Къызынынъ севинчин буздай уфюрген
Нефрет,
къаргъыш нефеси ютты.
Лякин къальбде
къанда ачылгъан
Янъы алев барлыгъын тутты.

Далгъалангъан яшын да даим
Кене тапып кете озъ ёлун —
Не сурьатин дагълар тоса ала,
Не юта ала булутлар отун.

Къыз да шундай.

Босагъасында
Козюн тикнип турды къапыгъа.
Кунештен узюльген сейяре киби
Джигери яралы, янъгъыз ве юфкъа.

Озъ бабасы чевирди юзини,
Этти севгиден къызыны махрум.
Акълы-фикри нур алгъаны ичюн,
Мумкюнми этмек лянетке махисом!?

Натыкъ айткъан алевли сёзлер,
Чынълап тура къызынынъ къальбинде.
Йылдыз киби янып козьлери,
Чыкъты ёлгъа къыз озъ эвинден.

Чапып кетти къыз оттай олып,
Къулакъ асмай лянет, ферядкъа,
Нур узаткъан эльге ишанып,
Атты озюн янъы аяткъа.

* * *

Бираз ёргъун,
ишин битирип,
Оттай янып о эвге къайта.
Эр кунъ акъшам баба къызыны
Ел къапыда къаршылап ала.

Къолум-къомшу, къарт-яш джемий
халкъ

Макътагъанда министр кызыш,
Къаргъагъаны ичюн о вакъыт кызыш,
Шимди байгъуш къарт сёге озюн.

Октябръни кызы — кунеш деген эди.
Буны къарт да чокътан анълады энди.
Къыз къальбине кучъ берген атеш,
Керчектен шу кунеш парчасы эди.

КУНЬДЖИЛИК

Юрегимде арзу ве асед,
Отурам озен боюнда.
Озен акъа, кунеш зиясы,
Баарь къокъулары къойнунда.

Екъ, бу дегиль мени къозгъаткъан!

Чюнки мен де халкъ денъизинде
Баарь нефеснип сезем.
Озен акъа кенди изинде,
Мен истесем, дюнья гезем.

Толып акъкъап сувдан козь алаалмайман,
Толкъунларда ойнай эеджан.
Кунеш — миллион-миллион йылдыз киб
Дерсинъ, сувгъа сачылгъан мерджан...

Юкътарыда уча топар къуш,
Салынджагын озенте къурып.
Дагъ еллери джапларны сийпай,
Салкъыныны шеэрге сюрип.

Екъ, бу дегиль мени къозгъаткъан!

Эшкъ, айрылыкъ алевлеринден
Аман чыкъкъан къальбим бар.
Мен кунешли иль ээлядыман,
Шунынъ ичюн бахтлыман мен зар.

Екъ, бу дегиль мени къозгъаткъан!

Толкъунларнен кете бакъышым,
Ялыларгъа сукъланып къарап.
Къолда кетмен бир къарт озенден
Багъына сув акъыза джайрап.

Сув дагъыла кумюш сач киби,
Акъыш келе топракъ къойнуна.
Меним къальбим кунълеп шу анда,
Асыла шу сувнынъ бойнуна.

Авуч-авуч сув иче къызыкъ,
Арагетт къана дудакънынъ шу анъ.
Шириминн окъугъанда, бир авуч сув къадар.
Леззет алармекен бирде-бир инсан?—

Шу асед мени, шу анъ къозгъаткъан!

К Ы З Ч Ы Г Ы М А

Бутунь саба кыызчыгъым,
Эрте танъда уялды.
— Байрамынъыз къутлу, — деп,
Мени къуджакълап алды.

— Эркем, санъа да, — дедим,
Омюр мубарек олсун;
Мен азад олмагъанда,
Санъа бахт къайдан кульсин.

Эгер кунеш олмаса,
Ай къайдан алыр нурын?
Озен гурълеп акъмаса,
Чель корерми бу кунюн?

Аналар аятындан
Къууллыкъ джоюлды менгу.
Шунынъчюн балаларнынъ
Дудакъларында кулькю.

Мен азадман, сен эркин,
Нургъа толгъан эвимиз.
Эрк берген Ватан ерин
Гуллендирмек ойымыз.

Сен окъуйсынъ, мен иште,
Къальбде къат-къат умидлер.
Къальб огте ынтылгъанда
Ишанчкъа толып кетер.

Осесинъ, акълынъ тыныкъ,
Балалыгъынъ бахтияр.
Бахтынъны кърчалагъан
Ананъ ве Ватанынъ бар.

Ватан, аңанъ ве санъа
Буюк таянч Кремль!
Андаки йылдызларны
Сен де меңдай севе билы!

БАТАН ТАНЪЫ

Нургъа тодыл танъ атты урь улькемде,
Бинълеп гъондже ачылды бу гулышнде.
Филислерде чыкъ парлай,
Шкир киби къальб сырлай.
Чечеклене ,ялтырай...

Дерелерге яйылды алтын элдер,
Фабриклерде айланды миллион рулдер,
Сувгъа къангъан сахралар,
Янъы ешилъ орманлар,
Парлар багъчалар...

Яйляларда отламакъта къозу, къойлар,
Буллюр кокте янърамакъта къувнакъ йырлар,
Бахтлылар заманындан,
Къарамаи халкъ шанындан
Къызлар чынълар.

Гулыгюн сээр тисю бар янакъларда,
Сенмез кунеш нуры бар байракъларда,
Тынчлыкъ алып иллерге,
Кирсин темиз къальблерге
Менгу танълар.

Башкѣа плѣде шу кѣадар кѣарангѣы,
 Гедже шу кѣадар узун. 7
 Йылдызлардай бир чокъ чыракълар,
 Нурларыны тѣкмезми менчюн?

Кѣонакѣбайлар «гедже хайыр» — деп,
 Чыкѣтылар ѳлгѣа.
 Теслим этип мени шырныкѣлы
 Ода кѣолуна.

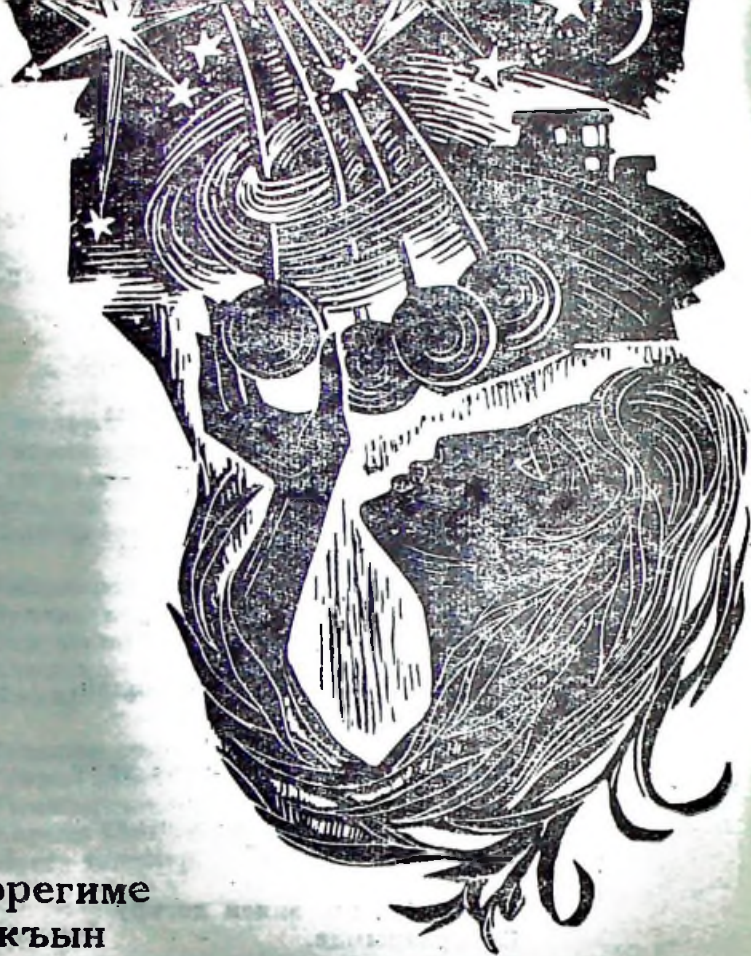
Шу одада геджелейджегим,
 Ят ильде тена.
 Лякин, манѣа тувгѣан юртым
 Сачмакѣта зия.

Орай мени илим агѣушдай,
 Ойларгѣа далам.
 Ювасында йырлагѣан кѣушдай,
 Шиирлер язам.

Язгѣанымны бинѣ сыргѣа толу
 Ят иль окѣурмы?
 Огѣ тилинде шенѣ ве мунѣлу
 Йырлар токѣурмы?

Окѣуй берсин, эписи догѣру
 Сатырларымда.
 Чюнки, шойле севги толу
 Тамырларымда.

юрегиме
якъын
кишилер

ЮРЕГИМЕ ЯКЪЫН КИШИЛЕР

Шеэрим сокъагъындан шадлы кечем мен,
Эр ер къалабалыкъ, эр ерде инсан.
Москва сокъагъындай нургъа комюльген
Машиналар сафы узульмей бир ан.

Адамлар озени акъа янымдан.
Бакъам:

эписи-эписи таныш.

Адын да бильмейим, зенаатин де,
Амма эписинде буюк ынтылып.

Ярыны бугунъге кетирмек ичюн
Бугунъден гузельдже демге ашыкъа.
Дюнъяда даа ич тарих корьмеген
Зафер китабыны акътарып чыкъа.

Озюмден: танышынъ чокъмы?— деп сордым.
Манъа джевап берди парлагъан кунеш:
«Меним нурым киргем эр бир ер таныш,
Зевкъ алгъан джанларнынъ джемийси бир эш.

Ана... коммунизм шавлеси юзьде,—
Туркмен кызы турып кунеш догъмаздан,

Котерме кранда юксек эвлерни
Йыр киби котере кокке бираздан.

Къальбиме сыгъмайып достлыкъ гъуруры,
Тездже къурмакъ ичюн таш узатаман.
Бакъаман; памукъ ве ашылыкъ чёлюнде
Бутюн ульке бойлап къызгъын иш бара.

Юртум харитасы — меним юрегим,
Энъ чет кошеси де таныш ве якъын.
Мукъаддес джевардай сакълайман онда
Эки юзь миллионлыкъ халкъ муаббетин.

Узакъ Шаркъ, Сахални, Бакуде юрип
Корем энъ якъын, къыйметли достны.
Бильмеймен;

Бу Совет халкъы олмаса,
Къайдан алыр эдим къальбиме отны!

Шу къальб йыры олып
акъшам ве саба
Достлар къапысындан кирип барам.
Эр ерде муаббет ве омюр берген
Якъын кишилерни тапып алам.

Заводда, колхозда, девлет башында
Меним юрегиме якъын кишилер.
Бахтлы олур эдим шиирлеримнен
Шу достлар къальбине киралсам эгер.

ДУШАНБЕ ХАТЫРАЛАРЫ

1. Якъынлыкъ

Илим ёллагъанда селямы иле,
Севги къанатында пуф киби учтым.
Сени бир корьмеге этердим арзу,
Иште, зумруд танъда багърыпъа тюштим...

Танъдай яш, озендай гурь бир шесърсинъ,
Яш кунинъ иш иле нефес алмакъта.
Яшлыгъынъ хатырлап бакъкъанда санъа,
Достлукъ гъурурынен гонълюм толмакъта.

Мухтешем биналар эйбетли, гузель,
Сокъакълар нур киби пакизе, асыл.
Ёлларгъа колетке тереклеринъде
Алтын кузь уйкъусы — атлас бир фасыл.

Тарихынъны айтты дженнет багъынъда
Юзюмни комгенде къарт бир багъчиван.
Якъын кечмишинъни бу гузелликкен
Тенъештирин олмай шаштым мен бир анъ.

Мында олгъан экеи эски Душанбе.
Девелер баткъандай батакълыкъ чёллер.
Бир тюп ешил терек, пулдай колыге ер
Корьмеген бу къаткъакъ, виране ерлер.

Шеър шу къартнынъ козю алдында,
О вакъыт къурулып башлагъан эмиш.
Бу ердеки энъ къарт терек де, атта
Шу къартнынъ элинен ашлангъан эмиш...

Елунъда — сеферге чыкъкъан кервандай
Тереклер козюмни чекти узакъкъа.
Хаялым чырмашты бир къуббе киби,
Магърур баш котерген ихтияр дагъгъа.

Не гузель манзара ача бу дагълар,
Коксюне баарьнинъ тийгенде эли.
Йыр киби ташмакъта кумюш ирмакълар,
Шефакъдай янмакъта ляле килими.

Мен таджик шапрын кунълер де эдим,
Эгер олмаса бу эркин йырым.
Баарь ильамина ортакъ олурым,
Шиир сейях киби ич бильмез конюм...

Дагълыкъкъа киремен — сагъ ве солумда,
Бир дагънынъ экиге болюнген ери.
Таш багърын шарт кесип, нургъа ёл ачкъан,
Иджаджар халкъынынъ истек, эмели.

Варзон ялысында — дагъ арасында
Янъы къурулгъан бир шеэрде турдым.
ГЭС ден пайтахткъа, перчемдай тельден
Нур берген къара козь къызынъны корьдим.

Бахт дереси деп аталгъан Вахшда
Миллионер колхозчы — эвельки дехкан,
Сынъырсыз ерлеринъ Фергъана киби
Мысыр памугъына олгъан бир мекян.

Памирде эгинджи колхоз байрагъын,
Дагънынъ серин ели далгъалаткъанда,
Шашмагъа керекмей, о шаркъ койлюсин
Къальбини мешъальдай ярыкълаткъанда...

Эр ерде раст кельдим досткъа, къардашкъа.
Мени къаршылады севимли козылер.
Не къадар самимий, якъын ве сьджакъ
Биз факъат къальб иле сьйлеген сьзлер.

Бу козылер эвельден танышлар, белли,
Чюнки бир куньден нур алгъанлар топдан.
Озь адын таныгъан туташ, янма-ян
Бирлик деп аталгъан буюк Китабдан.

Догъру, багъымызнынъ мейвасы чешит,
Чеменде гуллернинъ башкъа япрагъы.
Лякин бир авадаан алдыкъ биз нефес,
Кокю бир, сувы бир, бирдир топрагъы.

Атлас багъларында кьызгъын, атешли
Шаир достларымынынъ отти меджлиси.
Чокъ тилли бир къальбдай токъудыкъ йырлар.
Аятий эзгининъ олмады сонъы.

Бу бирлик тюркюси аэнкдаш чынълай,
Узакъ-узакъларда яшасакъ да биз.
Кремль нурынен пекитильгендир
Арзу-истегимиз, джан-юрегимиз.

Шунынъчюн аятынъ бизни къувантты,
Севинчлер къабарды фьыртынадайын.
Бугунъ бир кунештен кучъ алгъан багънынъ
Он беш тарафына даркъаймыз даим.

2. Перронда

Кенъ шеэр устуне кьонмакьда акъшам,
Туманда юкъсурай тереклер уджу.

Меним юрегимде ширин эеджан,
Шу кьадар буюкми достлукънынъ кучю.

Мына, босагъанъдан сонъ сефер бакъам,
Бутюн дюльберлигинъ, шевкъынъ козюмде.
Джёнеп кетейтип, «сагъ ол!» — демеге,
Бир кучъ тапалмайып кьалдым озюмде...

Джемигъ гузеллигинъ севгеним ичюн,
Мермер тапъларынънынъ олдым мефтуни.
Эрке топрагъынъта достларым иле
Аякъ баскъан вакъыт сездим мен буну.

Сонъ сефер бакъаман мавы коюнъе —
Ай киби кульмекте достларынъ бети.
Этегимден тарта микънатис киби,
Иллерде сарсылмаз достлукъ къувети.

Сени орап алгъан дагълар коксуне,
Толу ай джаймакъта кумюш перчемин.
Бу гедже газеллер корьген тюшлерге
Къулакъ салмаяракъ кетювим кыйын...

Лякин ана ернинъ нефеси кучьлю,
Севимли кьойнунъдан бугунъ кетемен.
Сени шаирлеринъ севген киби,
Мен де Ташкентимни ойле севамен.

Якъынмыз, чагъырсакъ, сесимиз етер,
Айрылыкъ ёкъ олзим иль аятында.

Къальбимни хатыранъ эркелегенде,
Иырымпы ёлларман ель къанатында.

Паровоз козъбалды...

Узакълашамыз...

Къальбим демеди сизге эльвида.
Демек, яшамакъта нурлы къгъыттай.
Сизлер манъа берген гузель хатыра.

ДОСТУМА

Бугунъ адетимдже танъда уянып
Къыйметлим, мен сени кене ойландым.
Кене эрте бааръ ирмакъларындай,
Кокрегимде меним йыр толкъунланды.

Чюнки мен сени бенъзеттим танъгъа,
Бахтынъ парылдады бир кунешдайын.
Сенинъ ёлларынынъ эслетти манъа,
Уфукътан юксекке ынтылгъан сайын.

Тек сен корьген гедже йылдызсыз эди,
Кунеш чыкъты батты сенден узакъта;
Атта къальбинъдеки догъма отынъ да
Сёнди къара омюр къойгъан тузакъда.

Санъа Ленин туткъан эрк байрагъынынъ,
Къып-къызыл шавлеси тюшкен эвинъе,
Сен гъамлы башынъны котердинъ яваш,
Шу сёнген атешинъ толды алевге.

Инсансынъ, инсандай кунъ кечир,— деди
Башынъдан котерип ат къара тунни.
Къамашкъан козюнънен корьдинъ омюрлик
Санъа инсанлыкъны берген къанунны.

Кябе ёлундан да узакъ ёл бастынъ,
Келип етишкенджек сен бу укъукъкъа.
Нидже джан, нидже къан, умют, истидад,
Нидже Турсунайлар батты къуюгъа.

Нидже мешакъатлы ёллардан кечип,
Чыкътынъ сен зульметтен гъалиб, тендюрюст.
Гедженъе нур киргеч, къальбинъе аят,
Сараргъан юзюньде парлады кулюш.

Ачыкъ козьлеринънен алемге бакътынъ,
Аятны таныдынъ чешит ренк ве кенъ,
Дюнъя да омрюнде ильк коръди сени,
Эм эркин, эм азат, эр бир иште тенъ.

Эсир умютлеринъ килитни къырды,
Уфукътан уфукъкъа етти къулачынъ.
Сен иле гулленди улу мемлекет,
Бахтына къошулды сенинъ къуванчынъ.

Сен ана! Сен битмез омюр чокърагъы,
Аятны яраткъан мухтерем къувет.
Улу келеджекнинъ яш пытакълары.
Сенден тель джиберип, эльде этер къудрет.

Сен йырджы, пахтаджы, токъумаджысынъ,
Алимсинъ йылдызлар ильмини бильген.
Табиат сырындан сёз ачкъанда сен,
Къуран да, Ипджиль де сусар темельден.

Сен бахтлы эдинъ. Башлады согъуш,
Эринъни шу акъшам дженкке озгъардынъ.
Танъда ильки кере заводгъа келип,
Саппеспз тезлягъа элинъ узаттынъ.

Колхозда етишкен джемий берекет
Къалып кетти шундай къолунъа къарап,
Аиле къайгъысы, согъуш къоркъусы,
Эписи, эписи этти иш талап.

Эр ерге етишти эпчиль кьолларынъ,
Афталап бильмединъ уйкьу, раатлыкъ,
Ннает бильмединъ... Атта тул кьалгъан
Чагъда да севгинъе кьалдынъ сен садыкъ.

Гъарбден кельген зульмет сёкюльди джиктен,
Сенинъ огъулларынъ ачкъан атешнен.
Ондаки джесарет, муаббет, нефрет,
Отти онъа сенинъ саф коксюнъден сютнен.

Елькенъе юкюни арткъан бу йыллар,
Бутюн барлыгъынъны косътерди айдын.
Герчи сачларынъа тюшседе кырав,
Ираденъ юксельди ай ве кунъ сайын.

Къараман халкъымыз душманны енъди,
Изине тюшти ал-вакытлы аят.
Пельванлар илинде тынч иш башлады,
Кене чечекленди эмек ве иджат.

Кене багърынъ бутюн, гонълюнъ телашсыз,
Кене арзуларынъ чогъалды гъает.
Махсулдар ерлерде, алтын кьолларда
Эр кунъ яратыла янъы сеадет.

Омюрде не олса, эписи сенинъ,
Не ерге узатсанъ, етише кьолунъ.
Санъа гедже-кунъдюз нур озю эш-дост,
Эм догъру, эм ярыкъ, эм кениш ёлунъ.

Достум, мен сени ойлап тургъанда,
Сени хатырлатты юртынынъ сабасы.
Къушларнынъ кумюшдай къанатларында
Дерсинъ, учып юре гонълюнъ садасы.

Озюнье берильген буюк укъукъиен,
Куль сен, куль къахкъаанъ алемге кетсин.
Чеменден даркъагъан бааръ елидай,
Мазлум шаркъ къызынынъ къальбине етсин.

Бельки о да шу ельге асреттир,
Бир вакъыт сен асрет олгъан мисали.
Кунълеп къараса да ич айып дегиль,
Чюнки сен урьликнинъ айдын тимсали.

Достум, илери кет, ялынъыз илери!
Санъа ёл косьтере лениндже гъае.
Октябрь берген мукъаддес къанун
Буюк укъукъынъны эте имае.

ШАЙЛЫ КЪЫЗЛАРҒА

Селям, меним азиз джан достчыкъларым,
Азизим, акъраным, чеберим къызлар!
Эй, темиз къальбиме дост сырдашларым,
Йырларым ильамы, севимли къызлар!

Къараман яшларнынъ хатри къалмасын,
Йырларым бутунъ де сизлерге даир.
Сизни урь, азад йырламакъ менчюн
Буюк сеадеттир, мен бахтлы шаир!

Мына, шад юрекиннъ севгисин къошып,
Чебер къолунъызгъа бермек ичюн гуль,
Сизге язгъан юрек шиirim изинден,
Республика бойлап мен де алдым ёл.

Ишлер къолай кельсин, мубарек олоун
Эмек ве тынчлыкънынъ берекет тою.
Аттаки кунешке барып еткендай
Инджидай уюльген бунтларнынъ бою.

Кумушдай ачылгъан бу памукъларда,
Сизнинъ къолунъызнынъ иссеси улу.
Гонъюльден ишлейсиз, чюнки къальбинъиз
Эзгу умют иле севгиге толу.

Сиз энди билесиз, бахт не олгъанын,
Бахтынъыз не ерде, кимсиз озюнъиз.
Бугунни, ярынны ачыкъ корьмекте
Азадлыкъ муневвер эткен козюнъиз.

Дерелер къойнуна трактор салмакъ,
Аллы-такъатлы олмакъ, дединъиз.
Памукъны чанакъдан граммап алмакъ
Дженк фелякетин къувмакъ, дединъиз.

Баарьки антларнынъ тюбюнден чыкъсакъ,
Юртумызнынъ башы тикленир кокке.
Москва алгъышлап, достлар севинсе,
Аятымыз даа да ынтылыр огге.

Тынчлыкъ ве шадлыкъны яратыджы
халкъ,
Сизнинъ элинъизнен кийинсе яхшы.
Сизнинъ юрегинъиз гъурурнен толса,
Достларым, олурмы бахт бундан яхшы?

Аджайип бир халкънынъ шайлы къызысыз,
Зерредже макътанув ёкъ сизде атта.
Янъы-янъы тизген планларынъыз,
Сизни эп илери алып бармакъта.

Озь ери, озь эрки, озь эмегинен
Эзберлеп китапны энъ якъын эшдай.
Не къадар буюк бахт, эмек махсулы
Къальблерни иситсе парлакъ кунешдай.

Бабалар эркеси, аналар бахты
Севимли ватанда сейдане къызлар.
Шиirimнинъ теллери сизлернен япърай,
Сизлернен гузельдир земане къызлар.

ЭР КЕС СЕФЕРБЕР

Кельди бол махсуллы кузь фасллары,
Етишти тарлада аджайин пахта.
Къурултай да тыпкы бойле берекет
Козьде туткъап эди коллектив антга.

Тыпкы шойле махсул туттыкъ биз козьде,
Эрте баарь ерге урлукъ эккенде.
Бир тилим къалдырмай йыгъын алырмыз
Дедик биз тынчлыкъкъа имза чеккенде.

Бизим сёзлеримиз — къальбимиз демек,
Саф, темиз къальбимиз севгиге толу.
Не къадар буюк бахт севильмек, севмек,
Юртумызнынъ бизге севгиси улу.

Шайлы къызларым,— деп, ишангъанда юрт,
Букюльмез таянчтыр магърур боюмыз.
Сачны чембер этип, къавий бель багълан,
Ильге хызмет этмек бизим борджумыз!

Иште, тарлаларны къаплагъан пахта,
Бол ниметин джайгъан топракъ ве эмек.
Эллерде, беллерде челик ираде,
Бу — козь пазларыны енъмекдир демек.

Билек кучюмизни, юрек отуны,
Курешке бермесек келирми зафер?
Ватанымыз берген фазилет акъкы,
Этмесек эр кесни ишке сефербер —

Инсан бою памукъ араларына
Танъда ййыламыз, санарсынъ йылдыз.
Азиз республика тарлаларына
Бизим илк армандан ййыла кунъдюз!

Герчи, гектар-гектар кенъ мейданлардан
Машина тонналап памукъ йыгъса да,
Герчи, намы чыкъкъан мешур чеберлер,
Талмагъа бильмейип, рекорд къойса да,—

Эсабы ёкъ джумерт ернинъ пахтасын.
Мейдан кезъ, асыл бол, хусусан бу йыл.
Севимли ватангъа ваде бергенмиз,
Вадени беджермей тёзерми гонъюль!

Эр къыз демезми, мен шад, достум шад.
Достлукъда гулленди Озъбекистаным.
Антны беджермесек, не дер достумыз
Бакулы къараман Суреия ханым?

Ярышдашынъ бир фикир олгъаны яхшы,
Совет адамына тенълик фазилет.
Къызлар кирпичиндай сым-сыкъты олып.
Бир шааннен, шерефнен бармакъдыр ниет.

Тынчлыкънынъ байрагъы ельпирегенде,
Зарар ёкъ вакъытсыз кузь ягъмурындан!
Ягъмур тамчысындан огюне келип,
Йыгъып алырмыз тюп-тамырындан.

Йыгъамыз суръатип токътатмай ич те,
Чыкъамыз берильген сёзининъ тюбюнден.
Бундан сонъ ярашыр алтып йылдызлар
Ер алса къызларнынъ кениш коксюнден.

Памукъчы кызым деп, таянганда эль,
Оламыз оларнынъ дердине дерман.
Памукънынъ энъ сонъки чувалын алып,
Тынчлыкъ керванына артамыз деръал.

Чембер сачымызны аркъагъа ташлап,
Гюрюльдеп чыкъамыз улу байрамгъа.
Ваде шу! джемий кызым ишке сефербер,
Шерефнен етмекчюн шу бахтлы ангъа.

МАРТ ТАҢЫНДА

Зумруд таң ата явашдан айдап
Къарлы дагълар устюнден тунни.
Беклей багъры баарь пайтахтым
Нур изинден кирген яш кунни. 10

Къалдырымнынъ кузгюлеринде
Алтын киби ярмакъта кунеш.
Баарь ве нур чехрелеринде —
Достлар ола ёлда манъа эш.

Мына, кете алиме къадын,
Адымлары фикриндай кескин.
Сачларында ярмакъда шавле,
Бакъышлары гезе дагъ коксюн.

Профессор дейлер о назик,
О корюмли гузель дживанны.
Дагъ джейраны десе де акълы
Шаир шииринде бу намны.

Топракъ къатламларын огренди,
Къаялардан, дагълардан ашды.
Табиатнынъ гизли сырларын,
Хазинелер махсенин ачты.

Къазанчларын бильдирмек ичюн
Энди мектебине ашыкъа.
Кунеш де сачларын дагъытып,
Серия ельнен опе алнындан.

Беяз дагълар къары ялтырап,
Тантанада беклей ал танъын.
Дагъ четинде гигант комбинат
Къуджагъына ала дживанын.

Алименинъ козьлеринде нур,
Къальбн иджад эшкына толу.
Ташкент узьре эсмекте рузгяр.
Къанатында кетирип тюркю.

Зафер пле янърагъан бу саз,
Не къадар пак, не къадар дюльбер!
Бу тюркюде, досгум, сен де эп
Илериге учасынъ мегер,

К Е Л И Н Ч Е К

Мубарекке

Бугунъ тойынъ сенинъ, севгинъ шадлыгъы,
Дерсинъ, яш къальбиңге сыгъмайып къалды.
Бахтлы аятнынъ ильк тантанасы,
Сен оськен къышлакъны къуванчкъа салды.

Санъа той бахшышы, гуллер котерип,
Келе дост, тенъдешинъ арды-ардында.
Санъа янъы омюр, янъы бахт истеп,
Тёрдеки одагъа къартийлер толгъан.

Дерек аркъасындан санъа сукъланып,
Башынъдан сачкъанда, ай аппакъ чечек,
Севгилинънен бирге, достлар ичинде
Сени бахтлы, гузель корьдим келинчек!

Устюнъде ярашыкъ акъ той антери.
Ель ойнай зильфинънинъ алкъаларынен.
Тойгъа кельгенлериниъ козьлери сенде,
Герчи, шу колхозда етишсенъ де сен

Куев севинчинден бакъкъанда санъа,
Гъондже дудагъынъда тебессюм ойнай.
Сен ваде эткен бахт ве сеадет,
Онда акс этмекте санки кузьгюдай.

Электр мерджанлар нуры къойнунда,
Перделер ортьмеген гуль черенъ зариф.
Эй, яплыкъ, парлакъсынъ, гузельсинъ, гульсинъ,
Сени тасвирге, ах, къалемим заиф.

Янзы девр яраткан йырлар кызгъанда,
Къадеде парылдай лялеренк шарап.
Оюнджы тавусдай сюзюле, ойнай,
Йырларгъа зиль тута танбур ве рубаб.

Омюрде бир ола бойле тантана,
Бутюн барлыгъынънен бакъасынъ онъа.
Билемен, бу анълер отъмесин дейсинъ,
Гедженпнъ сонъу ич чыкъмасын дейсинъ.

Эрке кыз, бу ширин гедже ардында,
Ялдызлы сабалар, сеэрлер беклей.
Омюр китабынынъ илк санфесин
Ачаракъ талиинъ, сени муджделей.

Муаббет баари даа огюнъде,
Огюнъде яш аят, чешит ренк фасыл.
Омрюнъиз къуванчлы, шырныкълы отер,
Бунъа, парлап тургъан козьлеринъ кефиль.

Шу козьлер йылдыздай эбедий кульсин,
Бааръ ёлларынъа тешесин чечек.
Шу яшлыкъ, шу чырай, омюр бааринъ
Саргъаюв бильмесин, гузель келинчек.

Йыргъа толды беллерсинъ эр ер,
Кенъ яйланынъ корюнмей чети. 8
Терисине сыгъалмай чобан:
Кельген колхоз зоотехниги.

Бу — Айджемал, бир чобан къызы,
Окъуп кельди шеэрде шу къын.
Зоотехник «Гигант» колхознынъ
Фермасында алып бара иш.

Къарабайыр, джынслы къойлар,
Отарларын севе Айджемал.
Бешйыллыкълар, хаяллар, ойлар
Келеджегин корьсете дерьал.

Чобан айта: «Эр юзь савлыкътан
Аламыз юзь отуз беш къозы...»
Къыз козьлери берген шадлыкътан
Оттай яна чобаннынъ козю.

Къызнынъ бупъа ишанчы къавий,
Чобан мешур, чобан айтувлы.
Мен бильмейим, къыз корьгенмекен
Омюрде ич бойле бакъувны...

Къыз дей: «анабаш къойларны
Керекмей узакъкъа айдамакъ!
Кунъ-куньден юклери агъырлашыр,
Керекмей оларны къыйнамакъ!»

Къойлар эркелене, оларны
Айджемал эп охшап бармакъта.
«От-олея бол ерлер, тыныкъ сув
Тапылсын оларгъа барлакъда!»

— Джанымнен, — дей чобан гонълюнде,
Севиичнеп динълей о сёзлерин.
Къызнынъ эр иш, эр сёзюнде
Мичуринджа теджрибе ве илим...

Зоотехник къайтты, чобаннынъ
Къуванчы нчине зар-зорнен сыгъа.
Деди:

Кунъде коръмекчюм сени,
Толдырыым къырны къозугъа.

Улу халкыы иле бир фикир, бир къальб,
 Сонъ хабер эшитип Москвадан, 5
 Кенъ омуз, джаврунден къувети ташып,
 Чобан чыккып кельди буюк отавдан.

Къырларынынъ озюндже дюльберлиги бар,
 Танъдан акъшамгъаджек нур эме ери.
 Ердеп кетер-кетмез кумюш тюсли къар,
 Баарын кетирир ипекдай ели.

Буллурдай сув иче отлар-оленлер,
 Аваны титрете чобан йырлары.
 Тазе ешилликде, таныш йырларнен
 Толкъундай акъмакъда семиз къойлары.

Чобан козь кездире чевре-этрафкъа:
 Эр ерге яйдыргъан купеш озь нурын.
 Чобан шад — колхозы ишангъан онъа
 Иылдыздай сайысыз къозусын, къойын.

Чобан шад — кельмекте ем-ешилъ баарь,
 Чобан шад — къанына къуйылмакъда кучь.
 Джыгьслы къойларынынъ салмакълы, агъыр
 Юрюши багъышлай бир дюнья севинч.

Алтындай, кумюшдай ялтырап, эрте
 Ёргъалап ойнайлар къозулар отлап.
 Дюньяда тенъи ёкъ севимли ильге
 Тенъсиз къаракулын бермекте чокълап.

Чобан шад — йыл-йылдан къойы копее,
Йыл-йылдан колхозы гульзаргъа ошай.
Элял эмек иле тапып итибар,
Чобан шад — бахтияр аятта яшай.

Колхозда севимли комсомолкасы,
Севген къызы тыпкты озюндай пельван.
Гурьлене махсуллы памукъ тарласы!
Анадай оларны севе халкъ, ватан.

Баарь келе

Аят гузель, шад чобан
Янърата муаббет баарь йырларын.
Тазе, тапталмагъан янъы отлакъкъа
Айдай колхознынъ семиз къойларын.

Колхоз клубы гедже
Толгъан эди адамгъа,
Бирден пичюн Хатидже
Сыгъмай къалды дюньягъа?

Бирден колхоз къышлагъы,
Севиичине кельди тар...
Ана янып янагъы
Отурмакъда бахтияр.

Джемаатнынъ тилинде
Ана акъкъында бара сёз,
Зал, пенджере, къапыдан
Онъа бакъа юзьлеп козь.

Ана янып янагъы
Отурмакъда сахнада.
Токътамадан онынъ саф,
Элял иши макътала.

Бир къарт чыкъа менберге,
Айта ана акъкъында:
— Бу къадыннынъ севгиси
Нарламакъта атласта.

Колхозда къурт бакъыджы
Нурхан киби чокъ къадын.
Лякин ким хаяллангъан
Онынъ алгъан махсулын?

Гуль ачылып солгъанджек
Орюлип биге ипек.
Халкъ этегн толгъанджек,
Тёке кьоза юзь этек.

Ипегиндай юрт бойлап
Кетти колхознышъ ады.
Нурхан лийыкъ олмагъа
Халкъымыз депутаты!—

Ана кунешдай буюк
Корюне къыз козюне.
Чалышкыыр элин опип,
Сюртмек истей юзюне.

Дестан олды тиллерде
Анасынынъ эмеги.
Юрек муаббетинден
Къыза къызчыкънынъ тени.

— Анайчыгъым, анайым —
Деп фысылдай дудагъы.
Дерсинъ, тёрде отура
Азаматлы ватаны.

Динълей Хатидже залны,
Лав-лав яна янагъы.
Козъ алдында менберден
Сёйлей бутюн къышлагъы.

Кандидатны динълейлер
Сайлавджылар зал толып:
— Шу къышлакъда догъдым мен,
Шу ерде осьтим онъып.

Эмекке ве енъишке
Озюнъиз огреттинъиз.
Эр биринъиз джияндай
Итибар корьсеттинъиз,

Нурхан апте пуджудын
Орай джошкъун эеджай.
Эмегидай салмакълы
Фикрини эте беян:

— Койдешлерим, гопълюмде
Яшай шойле бир истек:
Гербимизни памукъдай
Безесин кумюш ипек.

Наказларнынъ эписин
Къойдым къальбиме,— деди,
Бутюн кучюм, къудретим
Кучь берген эльге,— деди.

Алкъыш янърады залда,
Алкъышлады Хатидже.
Ананынъ сёзлеринден
Айдынланды бу гедже.

САДЫКЪЛЫКЪ

«Озюнъ акъыллысынъ, садыкъсынъ» — дединъ, —
«Эр шейни анълайсынъ, джанаджанчыгъым.
Мен къыртыш топракъкъа кетейтирым,
Ярын озгъарырсынъ мени, джанчыгъым».

Сенинъ ишанчынъа юрегим джошты,
Ойнап, кулип, ташып озгъардым сени,
Къыртыш топракъларда раат олсун, — деп,
Къальбимни де къошып узаттым сени.

Ойланмай экеним, эвельде буны,
Сен кеткен сонъ, дерен хаялгъа далдым.
Ничюн сен манъа да «кель, юрь!» — демединъ,
Ничюн мен шай этип, гъафлетте къалдым.

Иште, танъ атмакъта эр кунъ улъкеде,
Нидже иш, тедбирлер джанлылыкъ ашлар.
Инсан нефесине ашыкъ чёллерге,
Яшайыш кетирип тёкюльди яшлар.

Меним яшлыгъым да шу ёлдан барыр,
Шан ве шерифни шу ерден тилер.
Узакълашкъан сайын меним къальбим де,
Эп санъа ынтылыр, санъа термулер.

Мен билем, о ерлер къыртыш топракълар.
Кетмединъ о ерге сен гуль термеге.
Ватаныма олгъан севги, зшкъымны
Азырым эр даим онъа бермеге.

Сен баргъая ерлер манъа да ватан,
О яшлыкъ дереси меним эмелим.
Истейим сенинънен турып янма-ян,
Парлакъ келеджекнинъ къурмакъ темелин.

Шанлы комсомолнынъ азминен джошып,
Терк эте сахралар, чёллер уйкъуны.
Ерни тутып тургъан кунешни эмип,
Саллана онъ богъдай толкъуны.

Мен огге кетемен, истикъбалимде
Янъы севги, янъы бахт янъара.
Богъдайларнынъ толкъуныны кориц,
Юкълап яткъан топракълар чагъыра.

КОРЮШЮВ БАЙРАМЫ

Сен язасынъ: «Сен бетке учтым,
Ялынам, чыкъ танъда къаршылап!»
Бутюн тенним козыге чевирильдн,
Къальбим кокке учты арызлап.

Альш кетмек истеген къушынъ да,
Юрек эмрине раст кельди.
Эки къальбнинъ ашкъындан отиц,
Екъ демеге бармады тили.

Сени санки кунешден узип,
Атеш парчасы киби туттым.
Юзь-сымакъны бахтлы корип,
Инан ,озюмни биле унуттым.

Сен сездинъми, бизим нефесден
Клинатта нур биле артты.
Атта сачнынъ къара отуна.
Бахт-сеадет ве шадлыкъ къатты.

Шадлыкъ сёзюн айтып етишмей,
Отип кетти корюшюв эси.
Лякин къальбде дертли къаваллар
Чала эди севги нагъмесин.

Озюнъ кеттинъ, къалды хаялда
Махмур козылер, сыджакъ бакъышынъ.
Бир нефесликъ къальб кунълеринден,
Ич, кч сёймез ширии якъышынъ.

ЯНЪЫ ЙЫЛЫНЪ ХАЙЫРЛЫ ОЛСУН!

Бугунъ къонмаятыр козюнъе уйкъу,
Бетинъде ёлкадаки йылдыз нуры.
Кучюк къальбинъдеки севинчли дуйгъу,
Меним алымнынъ азиз гъуруры.

Тавангъа еткендай азамат ёлканъ,
Чешит ренк чыракълар яна далында.
Ёкъ, бойле шадлыкъны коръмеди бабанъ;
Гъурбетте хорлангъан яшлыкъ чагъында.

Янъы йыл кирмекте янъы бахт алып,
Янъы бол яшайып, юкселип, яврум.
Къальбинъ, къуджагъынъа сыгъмай къуванчынъ,
Кель, сен де уяныкъ кутип ал, яврум.

Лякин ярыкъ берген чыракъ нурунда
Янсын рус орманын ешилъ ёлкасы.
Буюк анледе яшап огрендик,
Чагъыр достларынъны, кельсин джумлеси.

Эвиме сыгъмаса, къальбиме сыгъар,
Достларсыз ачылмаз сенинъде юзюнъ.
Яша, севин, юксель достлар сафында
Меним йырларыма зпль тутып, огълум.

Буюк саатимиз, бакъ, чалаятыр,
Пионер маршыны йырланъ гурь олсун.
Опейим танъдай акъ, бахтлы манълайынъ,
Эвлядым, янъы йыл хайырлы олсун!

САНЪА УРУЛДЫМ

Яхшы ки, йигитте эр юреги бар,
О севсе, ич янып-куймез яшырын.
Севгинъ хусусында озюнъ ачтынъ сёз,
Эй, козю къап-къара, сёзлери ширин!

Меним севгимни сен сезмей эдинъ,
Янгъыз чекишювден леззет алдым мен.
Къальбимни кемирген муаббет сырын
Озюм сакъладым мен, озюм анъдым мен.

Къальбиме язылгъан муаббет сёзю,
Эр дакъкъа сарды фикир ве акълым.
Лякин эмин эдим сен сёз ачмасанъ,
Шу дерттен ольсем де, ачмаздым агъзым.

Атта бильмей эдим, сен севеми эдинъ,
Бельки севгенинъ — башкъа бахтлы къыз.
Сенинъ эсинъде де ёкъым мен, бельки,
Амма сен гонълюмде гедже ве кунъдюз.

Ойланып бакъсам, къызгъа айыптыр
Йигитке севгисин бильдирсе башта.
Къыз бала ичюн бу бир кир сайылыр,
Энди ич чарем ёкъ. айтмакъдан башкъа.

Чокъ арадым, амма севгиден устюн
Бир кучъ тапамадым озюмде, бильдим.
Мен сени севемен, тылсымлы йигит,
Бутюн барлыгъымнен санъа урулдым.
1942 с.

Севемен алтын кузь ,севемен джандан
Атлас табнатлы гузель чагъынъны,
Тереклер кийими чешит ренк, тюлгюн
Козъни эркелеген чемен багъынъны.

Севемен чевреге сырлы япракълар
Йымшакъ ве орьнекли килимлер джайса,
Гуль джыйгъандай япракъ джыйып
къызчыкълар,
Къушлардай чивильдеп кулип, ойнаса,

Чайырда пахталар кумюши парлап,
Памукъ юзьлерини кунешке тутса,
Теримджи чеберлер этек, чувалда
Дагъ киби армангъа кетирип къакъса —

Къарарсыз севемен! Енъимни тюрип,
Къызларынъ артында мен де юремен.
Кемъ вадий къойиунда коксюм къабартып,
Джайрайман, севинчеке толуп кеземен.

Конесувдай булут къаанлап кок юзюн
Токътавсыз ягъмурлар бездирсе биле,
Кумюш чокъракъларнынъ сувлары сакин,
Къушлар юваларгъа ерлешсе биле.

Мен рухдан тюшмейим, гонълюмде бааръ,
Алтын япракъларгъа къарап талмайман.
Есма келинчекдай эр бир терекни
Севемен! Козюмни алып олмайман.

Вулут чадырыяы йыртып яваштан
Кунеш чыкъса, бакъып къаламан къатып.
Севемен къанаты куньде ялтырап
Аппакъ гогерджишлер ойнашса къайтып,

Тозлары ювулгъан япракълар ельде
Юзюни корьсетип бахтияр олса,
Тынгъан ягъмурнынъ тамчыларында
Алтын япракъларда нур яшып турса,

Джевхер мерджан киби ялтырагъанда,
Мени де къаплай шивирнй эеджан!
Кунешни къаршылап чыкъып аяткъа,
Нурларгъа комюлип юремен шадан.

Севемен алтын кузь, Севемен джандан!
Тавусдай безенген терек, багъларны!
Ягъмурлы акъшамнынъ, кунешли танънынъ
Хаялгъа чомдыргъан гузель анларын,

1943 с.

ТАНЪ ТЮРКЮСИ

Й Ы Р

Бем-безд чырайлы улькемнинъ сабасы,
Севиджи юрекдай ойнайлар еллер.
Эмекде тавлана колхоз баари,
Иштен, севинчтен йырайлар къальблер.

Юксекке парылда, эй парлакъ кунеш,
Сендай айдын олсун азат диярым.
Нурынъа аякъдаш мен де йырайым,
Севгилим эшитсени бахтлы авазым.

Джилъвели ве эрке рузгярлар ойнай,
Къальбимде эшкъ йыры чалмакъда теллер.
Дерелер боюнда хош сесдай янърап,
Садыкълыкъ йырыны йырап келелер.

ГОЛЬДЕ

Гольде олдыңызмы
 Яз мевсиминде,
Сувнен алдыңызмы
 Бир кере тыныш?
Салкзын сув къуджакълап,
 Кунеш эркелеп,
Яшлыкъ йыры сизни
 Этими сархуш?

Голь кок киби тыныкъ,
 Голь кок киби саф.
Къайыкълар юзerek
 Ярмакъда сувны.
Гузель толкъунлата
 Ком-кок ялыны,
Кунни акс эттирген
 Буюк кузгюни.

Атта озь чересин
 Темаша этип,
Табнат бу ерде
 Алмакъда тыныш.
Чюнки
 Гузелликлер ярата бильген
Ленинджи несильден
 Бу — онъа бахшыш.

Къайыкълар голь бойлап
 Юзип юрьмекте

Аксн долашмакѣта
Толкъун кѣойнунда.
Кунеш де эп ойнай
Эки янындан
Ялы тараф чанкъан
Сув оюнында.

Толкъун ялы тараф
Ашыкъа, акѣа,
Яшлыкѣнынъ шенѣ, назик
Йырыны алып.
Ялы динѣлей
Сувда
Ком-кок талларнынъ
Сачдай пытагѣына
Кѣулагѣын салып.

Яшлыкѣ ат ойната,
Бахтыны йыриап,
Озю яраткъан шу
Мас-мавы гольде.
Бу алт коркине
Ич тоймай козюм,
Шиир пишип чыкъа
Йырджы гонѣлюнде.

Без вишие чечегидай
Ойнап учып къар ягъа...
Аджеб: къаргъа бакъаман,
Козюмде яшнаи баарь.

Тереклернинъ далында
Къар чечекдай парылдай.
Юксек дагълар джабында
Эльмас киби ялтырай.

Чана тарткъан балалар
Къалпагъында уюм къар.
Къычырышып ойнашында
Шадлыгъында бар баарь...

Баарь пишип етишир —
Къара топракъ тѣшюнде.
Баарь кезер—ининде
Юкълагъан къуш тюшюнде.

Койлюнпъ, пахтакориниъ
Арзусында баарь бар.
Кумюш антер къушанып—
Аят къайнагъан дияр.

Яшныпъ, къартипыъ къальбинде
Бар бу къаруен ифтихар.
Эльмасдай къар астындан
Куле ярашыкъ баарь.

ЧЕШМЕ ОГЮНДЕ

Гузель акъшам
Ай, йылдыз ялдай,
Чыракълардан алып нурыны.
Салкъын багъда,
Чешме огюнде
Эки яш къальб тѣке севгини.

Чешме шадлыкъ киби
Къайнап турмакъда,
Сачылмакъта джевэр данелер.
Не де аман,
Бахтлы заман,
Муаббетке яттыр налелер.

Ай да батты,
Ал танъ атты,
Эр тарафкъа пур саяты кунеш.
Севги толу
Шад юрек иле
Тезьясына кетти эки зип...

Севгинънен
яшайым

Бахытлы севгимни йырларды сазым,
Олюм ханджерине тийди-де сынды.
Айрылыкъ ферядындан сувукъ авазым
Лирика алевни, керчекми, тынды?

1944 с.

ГЪАФЛЕТ КЪАЛДЫМ, БАГЪЫШЛА

Сени бирден джансыз корьдим,
Джаным чыкты меним де.
Эс-акълымшы джойгъан кибя,
Дуйгъум кетти сенинъле.

Кешки эди баш уджунъда
Кечпргейдим шу анны,
Кирмезми эдим мен къанынъа,
Бермезми эдим джанымны.

Эджель деген шефкъатсызгъа
Кешки атсам ахтымны.
Толдырсам кокни седагъа,
Сакъласам мен бахтымны.

Кешки сонъра къолларынъда
Эркеленип берсем джан.
Сонъ бакъышым сенде къалса,
Тоя-тоя козь юмсам.

Япаш сенинъ акъкъынъ эди,
Гъафлет къалдым, багъышла.
Махрум къалмакъ ёкъ эди де,
Бизнинъ ильк пак анда?

1944 с.

ЙЫЛДЫЗ

Эвде пек сыкъялдым ,тышары чыкъятым,
Ер юзюне чёккен акъшамки туман. 5
Козьлериме тикилип бакъкъандай, кокте
Парлады бир йылдыз сендай якъындан.

Тыпкъы сендай узакъ ве сендай парлакъ,
Вакътында о да сёне, бир тылсым.
Теселлим: севгимнинъ тыныкъ кокюнде
Сёнмеден янасынъ, эй гузель достум!

27 XII—1944 с.

НЕ КИБИ БЕЛЯГЪА МУБТЕЛЯ ЭТТИНЪ

Куьлер, айлар отти кедернен, гъамнен,
Айрылыкъ атеши джаныма етти.
Юрегим тапмады зерре теселли,
Не киби белягъа мубтеля эттинъ.

Ятсам, башымны куйдире ястыкъ,
Козюмни ачдырмай яныкъ ве азап.
Мисраларым няълей, котере феряд,
Тынчландырмай мени къалем ве китап.

Не ичюн бойле пак, бойле гунясыз
Севишмекте шу къадар бар элем, къайгъы?
Не сабыр хайр эте, не ой, ираде,
Уюшты эм фикир, эм акъыл, дуйгъу.

Дагъ къадар бардыр деп бильген юрегим,
Къушчыкъныкъ башындай къалмады гъальба.
Къайгъымны енъермен деп юрьген сайын,
Элемим, кедерим даа пек арта.

Сен берген бахттан айрылмамакъчюн,
Ирип кетмеген эдим севгинъден.
Сеннен олмакъ ичюн кюемен амма,
Ич, ич чаресини тапмайман, бильсенъ.

10 II—1945 с.

СЕН КЪЙДАСЫНЪ, ЮРЕГИМ!

Къальб узакъда олгъанда,
Ираде аджиз экен.
Достлар да чокъ этрафта,
Амма япа-янъгъыз мен.

Бирден къальбим къартайды,
Къан эксильди юзюмден.
Къыдырып сен сырдашны,
Хаял кетти изинъден.

Къайда кеттинъ, юрегим!
Сабыр, такъат къалмады.
Сеннен сухбет тилегим,
Къальбни асрет къаплады.

Айтаджакъ сёзлерим чокъ,
Огютлеринъе зарым.
Не япайым, сёгелер:
«Агълайсынъ», — деп, достларым.

Якъып кеткен алевинъ
Сувумай ич къальбимде.
Етип олмайым санъа,
Маниа бар огюмде.

Эшкъкъа юва юрегим
Тапып беринъ, — деп сызлай.
Не япмагъа бильмейим,
Рухум сени арызлай.

1945 с.

КОРЬГЕНМИ ЭДИНЪ ИЧ КОЗЬЛЕРИМДЕ ЯШ?

Сагъынгъанда, излеп бир нишан,
Къабрянъ тарафкъа ала эдим ёл.
Бир вакъытлар манъа сен кетире эдинъ,
Энди исе санъа, мен кетирем гуль.

Кельдим. Сенинъ къабринъ башында
Узакъ вакъыт къалдым отурып янъгъыз.
Кок юзю тер-темиз эди велякин,
Пейда олды кучюк бир булут, анъсыз.

Кокде башымнынъ устюнде сюзип,
Меним юрегимдай тепренди, урды.
Меним козьлеримде козьяшны корип,
О да козь яшыны акъытып турды.

Биз агълап отурдыкъ тёпенъде шу кунъ,
Кельдинъми деп де, котермединъ баш.
Айтчы, сенинънен бахтияр анлар,
Корьгенми эдинъ ич козьлеримде яш?

12 VI—1945 о,

БААРЬ КЕЛЬДИ СЕНИ СОРАП

Салкыын сезрлерде, бадем далында,
Мелевше юзюнде, ерлерде баарь.
Къушларнынъ учушы, еллернинъ назы,
Къадифе чёллерде, кырларда баарь...

Не къадар севердинъ, багърым, баарьни,
Къайсы чечегининъ эдинъ мефтуны.
Эр тирильген бурь, омюр бергендай,
Козьлеринъе сюртип, опердинъ оны.

Мына, кыйметлим, баарь кене келип,
Сени излеп юрьди, быралкы кезди.
Къышнынъ якъасындан тутып, сени сорады,
Къыш яш тэкди де, чекильди кери.

Сени кыдыргъанда, ельге чеврилип,
Сен юрьген багъларны кыдырып чыкты.
Джайып корьсетмекчюн ярашыкълыгъыш,
Ешилъ сайллерни кыдырып чыкты.

Тапмай сабры битип, боран олды да,
Сарп ярларгъа алып кетти башыны.
Ферхад дагъларындан хаберинъ излеп,
Озенге авдарды дагънынъ ташыны.

Къырларгъа ильк чыкъкъан одаманларгъа
«Шаир къайда?» — деп, суаллер берди.
Эписинде сукют, гъам — элем корюп,
Юреги такъ олып, ёрульш кельди...

Ятагъыма кирди ,кельди яныма,
Улькер ве Аманнынъ опыти юзюнден.
Сиянынъ козьяшлы янакъларыма,
Хабер берди манъа озьли-озюнден.

Лякин ятагъымда сени тапалмай,
Бир нокътагъа къалды узакъ тикилип.
Кенё ель олды да, кезип быралкъты,
Менден сорай кетти ,къальбимни тилип:

«Къайда мен кельгенде кулип къаршылап,
Йырлары толкъунлы озендай акъкъан?
Мени озюнинъ шиирине къошып,
Бахтыны тешкерип, сукъланып бакъкъан?

Къайсы чечегинден козюн алмайып,
Ельде далгъалатып озь буйра сачын,
Ничюн мен кетирген шенъли бейтлерни
Къаршылап чыкъмай о джайып къулачын?

Недай зыкънен ташып бакъарды танъгъа,
Осьтирерди меним кенъ хаялымны.
Онынъ чешит ренкли, джошкъун йырында
Даим корер эдим озь джемалимни.

Къайда шу шаирим, халлджы йигит?
Козюнде яш ничюн, таш къатып къалдынъ.
Ничюн къара антер, сачларында акъ,
Ничюн бу баарьде перишаа алынъ?

Нас джевап берейим, тилим тутулды,
Озюмнен етеклеп кельдим къаршынга.
О да сенинъ гъамынъ, дердинъден куюп,
Бакъып туралмады къабринъ ташына.

Янынъдан кызышып терекке кочти,
Бурьлерини уяйтын сёйлесиди джандан.
Сени арзу этип, чапып сабырсыз,
Гуль гъонджелерини ачтырды танъдан.

Гудлернинъ къокъусы даркъалды ерге,
Кок юзюп къаплады назик бир тюркю.
Бу тюркю не къадар таныш ве якъын,
Не къадар джанлы ве атешке толу.

Баарьге буркенген сен севген ильде,
Сесинъ янъгырады джешкюн, гурь бир сес.
Ольмеген экенсинъ, тири экенсинъ,
Мен де даа сенсиз алмадым нефес.

Асретлик къальбимде, сазынъ къолумда,
Омюрни йырайман, севгинъ коксюмде.
Гедже тюшюмдесинъ, куньдюз ядымда,
Мен тири экенде, тирисинъ сен де.

АЯТ ДЖИЛЯСЫ

Ковълериме кирмейип уйкъу,
Гедже кене йылдай узады.
Пуф ястыкъ якъты башымны,
Мийимни бинъ хаял чырмады.

Тёшегимде кучьсиз, такъатсыз
Тынып яттым хаялгъа батып.
Ай шавлеси тюшти дуваргъа,
Сазагъандай узанып акъып.

Чевремдеки достларым киби
Татлы сёзлер айтмады мангъа,
Амма енгиллешип нефесим,
Гъам-яныгъым эксильтди гъальба.

Тышкъа бакъ!— деп, хытап эткен сонъ,
Эвге кирген бу чевик джиля
Котерилип бакътым тышпаргъа,
Кунеш алды озъ къучагъына.

Къарадым, сонъ козиумни артыкъ
Узалмадым джанлы аяттан.
Сазым, къальбим, йырларым иле
Сангъа урулдым, мен къайта баштан.

Иште, къушлар къанатында нур,
Чыкъ тамчысы ойнай отларда,
Шу отлардай, эй, азиз кунеш,
Талпынаман мен сангъа таба,

КЪАЙСЫ ЧЕЧЕК АЧКЪАНДА

«Пенджеремнинъ алдында бир тюп
Къайсыны акъ чечек сырлады...»
Чечеклерни корип юрегим,
Бинъ айтылгъан дерттен йырлады.

Севги деген кучъли шей экен,
Асрет якъа экен, ёкъ алым.
Къарарсыз дередже истеймен
Коръмеге сени, ёкъ меджалым.

Сени арызлап акъшам чагъында
Кирип кельдим шу таныш эвге.
Биз бир вакъыт яшагъан ерге
Къонып къалдым хаялнен бирге.

Шу къадар ысыкъ, шу къадар шырныкъ.
Яшлыгъымыз отъкен шу тар ер.
Мында яшай аджайип анлар,
Ирсен кечкен шадлы геджелер.

Эр кошеси сархушландыра,
Къальбке не къадар таныш ве якъын.
Дерсинъ гедже пишип етишкен
Шииринъде яшнагъан яшын.

Мында аят, ильам анлары,
Къалеминъден тѣкюльген джевр.
Гуль къокъусын алгъанда рузгар,
Кунъджилитен тикильген козьлер.

Сен битиргеч пириги язып,
Оккуп пашып кыалганым яшай.
«Насыл?» деген киби манга тикилген
Козьлеринини атеши яшай.

Даа яшай, текрар окзуркен,
Кейфленерек толуккан коксум.
Юзюндеки о улу, назик
Бир джанганга дегер тебесюм.

Эписи яшай, муаббет киби,
Эр бир ерде корюне изинь.
Кыушчыкларнын нагъмеси киби
Чынламакда даушынъ, сёзюнъ.

Мени орап алды эеджан,
Кене артты севгининъ кучю.
Шаркъ кызгарып чыкмакыта кунеш,
Алтынланды терекнинъ уджы.

Сен йырлаган кыйсы шу гедже
Аппакъ чечеклерге буркенди.
Мен кыйметли хатире иле
Кыйтып кеттим эвие кендим.

САГЪЫНГЪАНДА

Нидже вакъыт олды корьмегениме,
Эй, къальбимнинъ дюльбери шаир!
Нидже вакъыт олды бирге отурып,
Сырдашмадыкъ юрекке даир.

Къальбимми, къальбим унутып олмай,
Эшкъ тюркюси язылгъан китап.
Хаял бираз чертип отtimi —
Тапып бер деп этмекте хытап.

Экимизге белли бир къудрет,
Йыллар аша санъа тартмакъда.
Унутайым деп бакъам, амма,
Къальбде онынъ оту артмакъда.

Табиатны, достны, ракъибни
Эписини далдырып гъамгъа,
Корюшсейдик, кене тирильсейди
Олюп кеткен олюш дудакъда,—

Юрегимнинъ шахы деп сени,
Яхшы, энди озюм тиз чёксем,
Узурынъда бахттан салланып,
Ашкъ ве асрет яшыны тёксем.

Х А Я Л Л А Р

Ель киби сездирмей келесиз,
Келесиз, сарасыз фикримни.
Кямерде безсем де, хаяллар,
Коксюнъизге ташлайман озюмни.

Затен сизсиз бом-бошдай аят,
Юрегим къанатсыз къушларгъа тенъ.
Атта шу кучючик одам да,
Манъа сизлернен кок киби кенъ.

Гедже тынчлана ширин уйкъуда,
Ай-йылдызнен акъмакъда аят.
Сизлер нсе мени сихрлеп,
Узеримде ельпейсиз къанат.

Бадем дагъларына тырмашып,
Меннен бирге излейсиз авны.
Акъкъув киби енгиль, ярашыкъ,
Меннен бирге отесиз сувны.

Козьяш киби тыныкъ эр чокъракъ,
Табиаткъа тута кузююсин.
Къаргъа орап магърур башын дагъ,
Акс этмекте аппакъ кокюсин.

Сиз тиклейсиз севги ве ильам
Мекаяны бем-безд чадырны.
Эсима салып къоясыз,
Эсимден ич чыкъмаз ярымны.

Шунда сизге янъы нам берип,
Джожкъунланып адайман севги.

Юкселъте къальбимни дагъ киби —
Шу янъы ис, шу янъы сезги.

Махмур козьнен этрафкъа бакъып,
Табиатны коремен: дюльбер.
Кунъ шавлесин къаплап толкъунгъа,
Эркеленип акъа озенлер.

Чѣль ёлунда котерильген тоз,
Алтын тюске кирип корюне.
Ялыдаки эр таш, эр къая,
Манъа чѣль чечеги бере.

Тылсымлысыз сиз тири хаяллар,
Къальбимни къаплайсыз, козь коре.
Чѣллерде эр эгри тикенде,
Бу тылсым чечеклер осьтире.

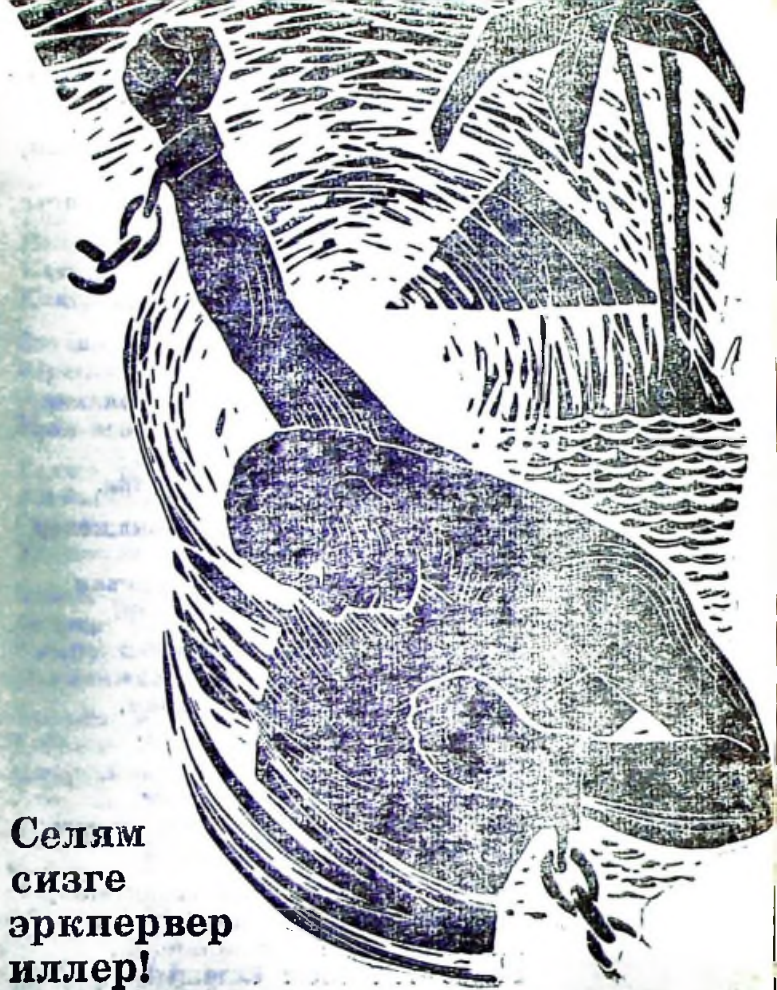
Тунъ бою юкълагъан гъонджелер,
Сеэрде ачылып кулелер.
Салкъын геджеде тынчлангъан
Саиллер йыр истеп келелер.

Мен сизни гуль киби айбетлеп,
Адынъызны къоямап илъам.
Тырышып шиирлер язамап,
Юрегим севинчке толгъан.

Без кягъыт, кучюк къалем,
Геджелер кече бир тамам.
Де «севги» деп серлевха къоям,
Де къайгъы ичинде янам.

Гузель акъшам киби сездирмей,
Келесиз, къаплайсыз башым.
Де къыйнайсыз, де оплайсыз,
Гедже бою олып ёлдашым,

**Селям
сизге
эркпервер
иллер!**

Гонълдомни алгъандай мени акъ танълар,
Иыр олып кирелер гузель акъшамлар.

Кунеш аркъасындан — сайысыз чыракъ
Нурьна кирмекте мемлекет шу чагъ.

Кейфленип юкълайлар къундакъ балалар,
Шу гузель акъшамдан леззет алалар.

Даа пек ярыкъджа яна чырагъым,
Достларымнен толды меним эр ягъым.

Буюк къурулышлар олгъан ерлерден,
Аппакъ пахталаргъа толгъан къырлардан,

Бирер-бирер келе къараманларым,
Субетте кече бу ширин анларым.

Атлас токъуйыджы къыз, памукъчы пельван,
Алтын йылдыз такъкъан къараман чобан —

Эписи йырымда къатнашмакъ истей,
Эмегим, шанымны язынъ, — деп, къыстай.

Мен шулар намындан юрютип кӳалем,
Танъны кӳорукълайман, онъсын деп алам.

* * *

Лякин меним улькем — тынчлыкъ улькеси.
Артында тентирей душман кольгеси.

Шу айдын, ильамлы гедже тынчыны,
Бузмакъчюн кӳайрай о кӳаилы тишини.

Мен дейим: кӳоркӳутув нафиле, экем,
Бу тынчлыкъ кӳалеси кӳавий, мустахкем.

Барышыкъ байрагъын туткъан миллионлар,
Сизни шу атом бомбанъызнен «достлар»,

Силип-сюпюрир дюньядан менгу!
Эрксевер халкъларнынъ адиль фикри шу!

Мен шу тынч геджеде, гӳамсыз, даяныкъ,
Кӳоруйым бахт берген юртны уяныкъ.

Кремль йылдызы кӳаршымда парлар,
Нурына ювуныр гуллер, япракълар.

Шырылдап акъмакъта сув каналларда,
ГЭСлерден тӳкюле кӳудрет ве зия.

Коммуна пикинден эскенде еллер,
Айдын ильамгъа тола юреклер.

Аппакъ танъ атмакъта, йырыма бир эш,
Кокте аевлене къоджаман кунеш.

Шавлеси ортъкенде ана тѳпракъны,
Яваш сѳндюремен мен де чыракъны.

Къальбим бу ярыкътан олып муневвер,
Дейим: селям сизге эрксевер иллер!

ОГЪЛУМ, СОГЪУШ ИЧ ОЛМАЗ!

Къабардымы улькеде баарь,
Кунеш гезер кокнинъ коксюнде.
Къарылгъачлар къанатын къакъар
Кольге этип дудакъ устюне.

Иште, огълум башы устюнде
Къарылгъачнынъ назик къанаты.
Осьмюримнинъ тазе коксюнде,
Кунъде арта янъы ис дады.

Бою кечип кетти боюмдан,
Тек кокрегиине етише башым.
Севгим къурып кеткен эвимде,
Осьти меним буюк ёлдашым.

Къальбим толу шадлыкъ, севги, бахт,
Онынъ козьлерине бакъаман.
Бакъышындай тыныкъ ве айдын
Арзу толкъунында акъаман.

Араулары къальбиме зийнет,
Хаялыдыр козюм къарасы.
Окюнемен баъзы, янында
Ёкъ онынъ, деп азиз атасы.

Согъуш! Адынъ ёкъ олсун, адынъ,
Даа битмей сен джайгъан мараз.
Сенден себеп чокъ къорантада,
Баба деген буюк севинч аз.

Юлкъдынъ баба демек бахтыны,
Къундакъ сабий джигерлеримден.
Яхшы ки бар бойле ватаны,
Ярдымы чокъ юреклериме.

Баба олып къойдым мен ёлгъа,
Ана олып багърыма алдым.
Иште, юрткъа огъул осьтирген
Бир девлетли бай олып къалдым.

Не къадар бахт, умют багъышлай
Эм ватангъа, эм мангъа бала.
Къая киби анымдан чыкъыш,
Омузыма сюен,— дей,— ана.

Мен анаман, меним гъарип юрегим
Эвлят севинчине махзен, хазине.
Къальбим ойнай, дук-дук ура баъзы да,
Къоркъу, дешет саргъанда озъ-озюне.

Ёкъ, согъушыныъ ады, туюю ёкъалсын,
Меним огълум керек алем-аяткъа.
Истемеймен къанды согъуш ыслары
Къонмасынлар дудагъына, къанаткъа.

Етер энди, азиз аналар къальби
Яшасын бу къоркъуларсыз, бахт иле.
Эмегимиз, ачувымыз, севгимиз
Тынчлыкъ олсын,— деп къычыра, халкъ иле.

Коксюмизнинъ сютинен ве эмекнен
Дюньягъа биз бердик омюр ве турмуш.
Ана къальби турса эгер аякъкъа,
Огълум, ич те олмаз бир даа согъуш,

СЕЛЯМ, МЫСЫР!

Бугунъ юрегимде пек чокъ йырлар бар,
Эеджандан тилиме ич кельмей келям.
Совет Асиясынынъ джошкъун къальбинден
Къараман халкъ санъа кетирдим селям.

Ортада денъизлер, дагълар олса да,
Ташкент Къаиреге агъадай якъын.
Эрк корьген къул араб кишенин узип
Аткъанда козюнде чакънагъан ялын
Къальбимизге къойды къуванчлы толкъын.

Мен корьдим Мысырнен елькеме-ельке
Сурнели къызлар айткъанын тюркю.
Йыр киби Асия, къайнакъ Африка
Къол-къолгъа бергенин эбедий, менгу.

Порт Саидницъ эркин, джесур къальбинден
Кунешке юзь туткъан ал байракъ корьдим.
Бу дженкде тѣкюльген къанлардан оськен
Истикъбаль лялеси джиан козюне —
Мысыр таныткъанда сени къайтадан,
Джан берип менгулик алгъан озюне
Къурбанлар кулюне баш эгип турдым.

Къурбанлар кулюне баш эгип сессиз,
Ешилъ Нил нефесин динъледим, эльбет.
Мешур къадим Мысыр гузель юреги
Менимнен урь, азад башлады сухбет.

Бухаранынъ ольмез санъатларыны
Араб устасына ким япты къардаш?
Мысырнынъ кок опыкен ихрамларыны
Къайсы къувет этти Памирге ёлдаш?

Не керек анагъа, сабийге, ильге,
Не ичюн бу куреш, джесурлик, мердлик?
Нильнен мен сораймыз: гузель Москва
Ве Къаире дейлер: достлукъ ве бирлик.

Къаире. Январь — 1958 с.

МУШАИРЕ

Гузель топракъ узре къуюлды акъшам,
Куньдюз раатлана.
Джошкъун мушаире этмекде девам,
Кель сен де, къана!

Мында узакъдаки дост ола якъын,
Санъат, усталыкънынъ байрамы мында.
Къафие, сёз, мисра давасы къызгъын,
Юреклер девреге кирмекте мында.

Къайсы къальб чемени бай, факъыр къайсы,
Кимнинъ фикри отъкир, терен, бакире?
Бу девре — шаирлер мусабакасы,
Шаркъ шиири чемени, бу мушаире.

Инд топрагъы узре къуйылгъан акъшам,
Куньдюз раатлангъач,
Джошкъун мушаире этмекте девам,
Достлар топлангъач.

Юреклер бир болгъач, сеслер аэнкдаш,
Ярашыкъ залгъа ёкъ зерре ихтиядж.
Бу шиир багъында гузель ве чешит
Йырлар къойын кельген эр шаир — тильмач.

Нил къудретин къошып йырлай бир шаир,
Дигери Ганг киби башлай узакъдан.
Факъат манго киби аджайип чадыр
Олды бу меджлиске келишик мекян.

Бенгал корфезидай кок эди акъшам,
Этрафда табнат нефес алмакъда.
Чешит тjos чыракълар шавлеси сансыз
Сема козьлеринде парылдамакъта.

Салкъын санллерден эскен серин ель
Де алып кельмскде гуллер къокъусын.
Де индли кызынынъ йырын, де багъда—
Йырлагъан чешитгли къушлар тюркюсин.

Лякин аким эди девреде ильам
Ве джесюр къалем.
Джошкъун мушаире этмекде девам,
Достлар олып джемь.

Озьбек сёрюсиндай сахнада килим,
Парылдай чыракъда санки кобелек.
Муаббет — севгисин болюше бирдай,
Акъикъат ве нургъа ынтылгъан юрек.

Агъырдан-агъырдан сахнагъа чыкъа
Шпир чеменинден чынар да, тал да.
Къарт ве яш — бабанен огъулдай якъын
Яйма-ли достлукънынъ бу байрамында.

Шаркънынъ да бузулмас адетлери бар,
Индлер адетине этемиз урьмет.
Къонакъбай, мусафир багъдаш
къурулып
Отурамыз сырлы килимде гурьлеп.

Эшикте ташлангъан чешит аякъкъап,
Меним назарымда озю бир дюнья.
Эр бири озюнен эмек ве гузель
Юртунынъ топрагъын кетирген гуя,

Аджиб Индистаннынъ эллери алтын
Уста эснафынынъ эмегимен,— деп,
Индли сандаллары тизильген сыра,
Саңдал агъачындан ясалдым мен,— деп.

Чокъ гузель! Эльбетте кийип бирини,
Достларнен сеферге мен де кетемен.
Эр кеске туттырып халкъым мехрини,
Буюк Индистанны джаяв кеземен!

Къытайнынъ шырныкълы, Багъдатнынъ къавий
Аякъкъаплаы тура ялма-ян.
Бакъаман, Цейлон бар, ве дигер чифтте
Иран устасынынъ унери аян.

Монгъолнынъ чызмасы Пенджаб местине
Масал айткъан киби эгилип тура...
Козълер сеvine бу инсан ишине,
Эмек ве унер къальб къувандыра.

Сонъ чевре-этрафкъа сездирмей яваш
Мен де озъ туфляма ташладым козюм.
Яман дегиль, Ахмед, эшкъ олсун, къардаш,
Ватандаш, ишинъе алгъыш окъудым.

Билемен, сенинъ де достунъ бар мында,
Бельки Бомбейдедир, бельки Кашмирде.
Не ерде олмасын, тыпкъы сенинъдай,
О да анъыла эп, янърагъан шиирде.

Чадыр ичи сым-сыкъ, козълер тикильген,
Микрофон огюнде меджлис саиби:
Кумюшдай сачында джилъвелене нур,
Козюнде яшлыкънынъ сёнмез ялыны.

Нелерни корьмеди бу козьлер? Юртта
Козь яшы озендай акъкъанын эслей,
Ираде ве умют чыныкъып отта,
Эски акъсызлыкъны лкъкъанын эслей.

Энди Индистаннынъ устюнде кунеш,
Шунынъчюн мердче парылдап бакъа.
Шиир ярышына чагъыра бизни,
Юреклерден шиир озеньдай акъа.

Гузель терджимандыр бу мавы акъшам,
Эр юрек джошкъун.
Бизим мушаире этмекде девам,
Кель, сен де, достум!

Мына, музыкадай, назик севгидай,
Ортагъа чыкъа Пенджаб бульбули.
Нефис сатырлары къызгъын атешдай,
Джесурдже чынълай аналыкъ гонълю.

Шиир окъуй Непал, Къыгтай, Вьетнам,
Окъуй шиирлерин рус, таджик, афгъан.
Къара алев киби сакъаллы сигхлар,
Къардай акъ кийимли бенгаллар, индлер,
Толкъунлы озендай салланып, шашып,
Динълейлер эеджан ичипде джошын.

Я йырлар?

Де куреш,

де къыз севгиси,
Де кокден аш беклеп кёрлангъан киши.
Де сабий кульгюси, банан къокъусы,
Де солгъун, сюрмели козьлернинъ назы,

Де богъукъ акъыкъат, айкъырыкъ, фигъан,
Де йылдызлар киби узакъ бахт, девран.

Къуллыкъкъа санчылгъан гъазабнынъ уджы,
Де азатлыкъ берген адалет кучю —
Асия, Африка картасы олып,
Омюр элемине, бахтына толып,
Кирип келе эди къальблерден къальбке
Еллер сатырларны къальблерден юлкъып —
Миллион ёллар иле бутюн иллерге
Кетмекде санки бир самимий сейях
Ялкын къанатында достлукъ ве мехр,
Санки шаркълыларнынъ бахтына шаат,
Гъарбни чагъырмакъта девреге шиир.

Эй, гонъюль авлагъан инд акъшамлары,
Не тылсым бар эди мавы къойнынъда?
Динълевджи ве шаир эеджанлары
Бир улу къальб олып тепе толкъунда.
Янзы йыр, янзы ой алып шаирлер,
Девреге тюшелер бир киши киби.
Къальблерни ашлайлар нефис сатырлар.
Достлукъ, къардашлыкънынъ копрюси киби,

Аркъадаш, достларнынъ эшкъына толып,
Юрекдай девремиз кенишлемекте,
Мазлумлар къанына айдынлыкъ берип,
Козюнде къальбининъ акълыгъы янып —
Африка эвляды окъуй шпирин,
Ирмакъдай тёкюле тынчлыкъ сёзлерн,
Раатлыкъ къуджагъына кирген киби ер,
Ярыкъджа парылдай кок йылдызлары,

Эглендже дегильсинъ, сен отъмек, тынчлыкъсынъ,
Арзу пакизе.
Сен аят! Аятны йырла сен даим,
Эй, мушаире!

Сен чагъыр, сесинъни эшитсин джиан!
Шиирнинъ тепренген юреги олып,
Аятнынъ аджайип йырына толып,
Девремизге кирсин ишчи ве койлю —
Аят санъаткяры энъ адий киши.

Бельки о язмагъан, окъумагъандыр,
Яттыр яратманынъ леззетли дерди.
Куреши — къальбинде къайнагъан ильам,
Китабы — эрке эшкъ, арзу ве гъае.

Барсын, бир ер алсын, бу шанлы сафдан,
Шанрлер йырына, барсын, зиль тутсын.
Эмеккен яраткъан сеадет, бахттан
Кочюрген сатырлар къуш киби учсын.

Аят гузеллиги шириетнинъ
Янлыкъ нефесине толсын бу джиан.
Хавфдан халас олгъан бешериетнинъ
Йырыны токъусын азад, тынч инсан.

Девремиз севгиге толу бир алем,
Достлар бирликте.
Буюк мушаире этмекде девам,
Келинъиз, сиз де!

ойлар

Иыллармы бу — шашып, шашыргъан,
Буюк къысмы аркъада къалгъан.
Ёкъса юттурылгъан бахтым яшыргъан
Еллармы мени шу алгъа салгъан?

Ёкъса къуджакълап етмеген омрюм,
Анадай эслете борджымны.
Сувы артмай биткен чокъракъдай
Битирдими ёкъса къальбде кучюмни?

Иненен олса да мен къую къазып,
Шу чешменинъ козюни ачаман.
Къальбимдеки от тесир этмесе,
Сачымны якъып учкъун сачаман.

Атамнынъ башы кибиди акъ дагъдан,
Учкъан сувдан аламан къудрет.
Бугунъ каналгъа зар олгъан топракъдан
Сувсынлыкъны аламан ыргъат.

Мавы кокни бирден къапкъачлап,
Ерни кунъге тутам авучта,

Айгъа феза ильмин сыгъдырып,
Торунымдай алам къуджакъкъа.

Халкъ такъдирин бир йылгъасыдай
Эр инсандан тилеймен дерман.
Сув унуткъан къум зерресиндай
Окюнмей этем омрюмни къурбан.

Аваны кесип, ёрулгъап къушдай,
Кезмеге истейим бутюн ватанны.
Токътамай чалышып ипек къуртундай,
Истейим корьмеге атаджакъ танъны....

27.6. 1965 с.

ВИШНЕ ТЕРЕКЛЕРИ

Вишне тереклери — бир сыра шамдай,
Агъарып янгъанда — танъ шевкъы сёне.
Саба турып бакъсам: акъ нургъа орап,
Шеффаф кунеш озю айбетлеп севе.

Куньдюзи коремен: инек пошулы,
Тойдадай къушангъан бир сыра келли.
Комсомол тоюмы, эр кулер юзлю,
Кузьгюге бакъмагъа келеми эмин?

Акъшам халкъ даркъалып, баткъанда кунеш.
Акъ алтын керваны олып корюнир:
Гуль, келин, акъ алтын — огюмде бир эш,
Бир левха аяттыр — сюс, отъмек, омюр...

1985 с.

Козюнъ яшлы, неге агъладынь —
Деп соравдан таймайсынъ.
Севинчимнинъ себебини,
Бахтымны ич дуймайсынъ.

Меним ичим-тышым дуйгъу,
Эр кес иле бар ишим.
Языкъ, даим тетик къайгъы,
Бахтгъа сала панджасын.

Мына, намлы памукъчы къыз,
Юзьлери гульми, купьми?
Кемиргенде асрет оты
Сызламамакъ мумкюнми.

Сызлайым... Асрет йыланын
Эзмеге заиф адам.
Шунынъчюн бахт, асрет гъамы
Чифт яшай ильде мудам.

Озень акъа уйкъум киби,
Тюбюнде чешит ренк таш.
Бахтлы келин дувагъыдай,
Айреттен козюмде яш.

Шундай, джемий такъдир ёлдаш,
Козьлерим къальбке кузьгю.
Ер бахгындаи айлана баш,
Тынчлыкъ бермей бинъ арзу.

Кель, дост олсанъ, яшкъа бакъма,
Ирип кет шадлыгъымда.
Кунъдеш олсанъ, якъын акъма,
Батарсынъ гирдабымда.

Севинч козь яшларым ювар
Сенден къалгъан тозларны.
Мени шадлыкъ ертип барар,
Къальб аталгъан гъамларны.

1965 с.

ЭМИШ...

Эмиш: шухрет орап джарты къысметим,
Козьлерден узакъда сызлап акъармыш.
Къальбимде къуршундай ятып асретим,
Козьлерим джиангъа бахтлы бакъармыш.

Эмиш: аят манъа къадын бахтындан
Толу къадесини корьмеген ляйыкъ,
Лякин къальбим тѣккен шияр шанындан
Бахтлы къадын дермиш мени халайыкъ...

Тенинде къуршуннен юрьгенлер азмы?
О дженкчи тенинде, къадын гонгълюнде
Черик асыр олды тотланмай ята.
Бахтынъ бинъ джилясын берген илинде
Эр бир джан джиангъа бахтынен бакъа.

Толу баш языгъа яр олмагъанлар
Джарты асретлининъ билерми дертин!
Къальбни яраштыргъан севгиде бахт бар,
Юрек унутырмы алтын анлерин?

Къадын бахты!

Мендай къадын бахтына
Такъдир маликени корьгенми ляйыкъ?
Халкъ севгиси, ватан шанына ярман,
Бахтлы къадын десе акълы халайыкъ...

30. 6. 1965 с.

БАХШЫШ

(Ел дефтеринден)

Екъсул келинчекнинъ зенгин эвнндай
Эманет суслерден талгъандай шеэр.
Эвге сыгъмай чыкъкъан аш къокъусындай,
Тютюнге езерин кирмекте сээр.

Сенде бахшыш дейсинъ, йигит! Ал мушкюль.
Вуджудым сыкъыла бозулгъан саздай.
Козьлернинъ кузгюси, мунънынъ озю тиль,
Анълайым: бахшышда умют, зар аздай.

Керван аркъасындан чапкъан ботанынъ
Бойнундаки чанълар дегильми бахшыш?
Сызлатып, гъурурлы фильдай ватанынъ
Мукъаддес иссине бермезми турмуш?

Хурмадай къонъур мускул ве отдан
Яратылгъан кучьсинъ, себатсынъ турмуш.
Екълыкъдай къабалыкъ, бир алчакълыкъда
Чешмедай теп-тегиз сендеки бакъыш.

Океан ешиллиги козюмни ойгъандай,
Бом-боцъ козь касемде бакъырдай къаткъан.
Кучюни тамчылап берген каучукдай,
Умютни гъайып этип тушдинъ такъаттан.

Менимдже океан элинде сенинъчюн
Юртынынъ — корьмеси бар — демек, ёкъ дженнет.
Аякъ, къол, зар бакъыш араретинден
Сьстиргенсиякъ онда бинъ бир сой нймет,

Атта гульни корип отьмеген кѣушдай,
Эр кольгеге кѣурып мезелер сансыз,
Багъларны безетип аджайип тюшдай,
Озюнь тѣкюнтидай юресинъ адсыз.

Ничюн бу джефалы кѣадим топракѣда
Сенден башкѣа джемий шахслар — мукѣаддес?
Ничюн гѣамдай сакин бахшыш ниданѣдан,
Изинѣден феряд деп, кѣылычлар осьмез?

Чайынѣдай кѣап-кѣара ири козьлеринъ
Бакъышы мутийлик дегиль де, бир окъ.
Аджеп, сен тапынгѣан бинъ бир танѣрининъ
Садыкъ кѣуллерындан ич хабири ёкъ?

Бахшыш, кѣальбинъ, козюнь — узангѣан эльдай.
Такѣдирми, севгими, ниметми, арзмы?
Джанынѣны агъыртып бермеймен экша,
Ашкъ толу кѣальбимни бергеним азмы?..

Багъышла, дердинѣни насыл алайым,
Аятта бахт бу,— деп, турмасы мелял.
Ер, кунеш арзунѣда чокѣтан-чокѣ такѣдир,
Юртынѣда джевабын тапар бу суаль!..

20. 6. 1965 с.

Устаз Айбекниң хатрасына.

Бирден уфукълардан багъларгъа кирип,
Кок ренкли озен кести ёлларны.
Эдиб хаялындан чёллерни сюрип,
Тенине энди ис толкъунлары.

Озюниң коксюни къавийдже сарды,
Учмакъ истегендай, сезильди мелал.
Ёкъ! Аят курсюнип, онъа къадалды,
О кулип тамшанды. Ёкъса ки, хаял

Янъы къараманнен корюштирдими,
Юзьме-юзь эттими сув перисине?
Ёкъса кунешнен эль тутуштырдымы,
Ёкъса джейранмы кельди огюне?

Кенъ энъсе, чал тюшкен къувурчыкъ сачлы.
Янъы эеджан догъгъанын сезди.
Эдибниң къарысы бу эеджанда
Озюне таныш бир джиан коръди:

— Айбек язаятыр! — деди севинип
Ве азиз симагъа этти ишарет.
Бакътым: акъикъатен ильамы джошкъан,
Озь къальби сачкъан пурларгъа чомгъан.

Мен эр бир сёзюни йыгъмакъ истедим,
Эписи салмакълы, ярашыкъ, ренкли.
Шаат олгъаныма севинип, джошып,
Къутлайым догъаджакъ янъы эсерни.

Дере кесип чыжъкъан кок туюлю озен,
Кябе ёлу киби ясланды ёлда.
Онда бир туюш киби, кунещ парылдай,
Кесек-кесек алтын эр ач толкъунда.

Якъынлашкъан сайын къамаша козьлер,
Якъынлашкъан сайын салкъынлана тен.
Якъынлашкъан сайын эр зерре йылдыз,
Тоз-думап котере кузью устюнден.

— Зеравшан! Анасын я севгилисин
Раст кетирген киби эдиб гъает шад.
Сурьатлы машина тизгинин тартмай,
Баладай секире дагъдай буюк зат...

Зеравшан!
Эй ана топракъкъа кокрек,
Хангъа, тиленчиге тенъ кокюс ачкъан,
Топракъ берекети, инсан токълугъы,
Дере гузеллиги олып нур сачкъан,

Мен сени йырыма къойып олмайым,
Омрюнъ, кучюнъ, юзюнъ, севгинъни бу ан.
Озюнъдай эбедий, пишкин ве гузель
Йырлап кетмедими Амид Алимджан?

Айбек саилицъде чынардай тура,
Джемий буюклигинъ бар назарынъда.
Кервангъа тизильген девелер киби,
Далларынъ эгилип тура ялыда.

Бу эки къалемнинъ кучюне шашып,
Язгъанларын къайта-къайта окъуйым.
Юрегим къыйналгъан, эркеленген ан —
Айтмасам даянмай, мен де токъуйым!

Әдиб истегинен тоқтаймыз. Бирден
Ер, кунеш, сув, ава бизни кѳучакълай.
Озен тюркюсинден, ельнинъ сесинден,
Тендеки ёргѳунлыкъ, бирден узакълай.

Шаир сув боюнда.
Кенъ коксюн кере.
Кейфленип этрафтан сими́ре ава.
Хаялын забт эте тылсымлы, юваш
Сувдан келеяткѳан аджайип сада...

Дагълыкътан тюшкендай тез акъмакъта сув,
Ала-була нурда джевърдай янып,
Манълайы, бетине джайыла кульги,
Дерсинъ, ильам ичти аяттан кѳанып.

Озен озъ йырджысын толкѳун кѳойнунда,
Алып кетмек истеп джошып акъмакъта.
Йырджы шашып тура сув оюнына,
Магърур акси сувдан бизге бакъмакъта.

— «Ичинъиз! — дей мапъа ерини берип, —
Эр озен сувунынъ озъ файдасы бар!»
Шимди устаз тургъан ялыда турып,
Буюк имтиандан кечеджегим зар.

— «Ичинъиз!» — дей.
Мен де ыслакъ ялыда,
Михрабда тургъандай яваштап тюшем.
Дикъкъатлы бакъыштап сыкъылып зоргъа,
Кѳош авучлап шеффаф сувлардан ичем.

«Яхшы! Яхшы!» — дей о текрар ве текрар.
Дерсинъ, сув ичмедим, бир шиир пичтим.
Дерсинъ озю киби яхшылыкъкъа яр,
Дерсимъ, шагирдлик мектебик кечтим.

МУНДЕРИДЖЕ

БУТЮН ПЫРЛАРЫМ СИЗГЕ

Нур	: : : : :	5
Партиям, санъа селям	: : :	7
Мен коммунистмен	: : :	11
Койге, достум!		13
Шу кунеш парчасы эди	: : :	15
Кунъджилик	: : :	18
Къызчыгъыма	: : :	20
Ватан танъы	: : :	22

ЮРЕГИМЕ ЯКЪЫН КИШИЛЕР

Гедже	: : : : :	23
Юрегиме якъын кишилер		25
Душанбе хатыралары	: : :	27
Достума	: : :	32
Шайлы къызларгъа	: : :	36
Эр кес сефербер		38
Март танъында	: : :	41
Келинчек	: : :	43
Зоотехник къыз	: : :	45
Чобан	: : :	47
Корюшюв	: : :	47
Садыкълыкъ	: : :	52
Корюшюв байрамы	: : :	54
Янъы йылынъ хайырлы олсын		55
Санъа урулдым	: : :	56
Алтын кузь	: : :	57
Танъ тюркюси	: : :	59
Гольде	: : :	60
Къар	: : :	62
Чешме огюнде	: : :	63

СЕВГИНЪНЕН ЯШАЙЫМ

Бахытлы севгимни	: : : : :	65
------------------	---------------------	----

Гъафлет къалдым, багъышла : :	66
Йылдыз : : : : :	67
Не киби белягъа мубтеля эттинъ	68
Сен къайдасынъ, юрегим	69
Корьгенми эдинъ ич козьлеримде яш	70
Бааръ кельди сени сорап : :	71
Аят джилясы : : : : :	74
Къайсы чичек ачкъанда : : : : :	75
Сагъынгъанда : : : : :	77
Хаяллар : :	78

СЕЛЯМ СИЗГЕ ЭРКПЕРВЕР ИЛЛЕР

Селям сизге, эркпервер иллер	81
Огълым, согъуш ич олмаз	84
Селям, Мысыр! : : : : :	86
Мушаире : : : : :	88

ОЙЛАР

Ойлар : : : : :	95
Вишне тереклери	97
Козьлеринъ яшлы дейсинъ	98
Эмиш : : : : :	100
Бахшыш : : : : :	101
Кузьгю : : : : :	103
Бельки : : : : :	105
Ялыда : : : : :	106
Елда : : : : :	107

Зульфия.

ВСЕ ПЕСНИ ВАМ

Стихи

Редактор Сентумер Эмин
Рессам Б. Штип
Ресимлер редакторы И. Илганов
Техникий редактор В. Барсукова
Корректор А. Сейдусманова

Басмаханеге берилди. 13/1—1972 й. Басмагъа
рухсет этилди 29/V-1972 й. Форматы 70×108/16
Басма табагъы 3,5. Шартлы басма табагъы 4,9.
Нешр табагъы 3,55. Тиражи 2000. Ташкент, На-
войй сохъагъы, 30 Шартнаме 78—70.

Озбекистан ССР Министрлер Совети Матбуат
Девлет Комитетининъ Ташполиграфкомбинатында
азырлангъан матрицадан 6-басмаханесинде
1-кягъытка басылды. Ташкент, Гараз Шевченко
сохъагъы, 52, 1972 й. Сымарыш 5734, Фияты 45 к.

3 — 91 Зульфия

Вугюн йырларым сизге. Шиирлер.
Тертип ве терджиме эткен Эшреф Шемъи-
Заде. Т., Г. Гъулам адына Эдебият ве
санъат нешрияты, 1972.
112 бет. Тиражи 2000.

Зульфия. Все песни вам. Стихи.

Уз2

№ 518—71

Гос. б-ка УзССР им. А. Навои
7-4-3

45 K.

cek

~~E~~

01